

Уляна Олегівна ЗАЄЦЬ

**ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства
факультету №1 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент С. Є. Абламський**

ЩОДО СУТНІСНОГО ЗМІСТУ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Доказування у кримінальному провадженні має істотну специфіку, що відрізняє його від інших видів пізнання, зокрема від наукового пізнання. Воно має свої особливості: 1) предметом пізнання в кримінально-процесуальному доказуванні є конкретні факти минулого чи сьогодення. У доказуванні в кримінальному провадженні можуть використовуватися досягнення науки і техніки, загальні наукові положення, але вони ніколи не становлять мету доказування, а є лише його засобом; 2) чим би не завершилася діяльність суб'єкта доказування, до якого б результату він не прийшов, у кожному кримінальному провадженні завжди повинно бути прийняте рішення, причому в чітко відведені законом терміни; 3) процес доказування детально регламентований законом і здійснюється у відповідній формі, причому це стосується не тільки роботи з доказами, але й повноважень осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні. Тобто йдеться про те, що КПК України встановлює особливі вимоги, правила роботи з доказами, нехтування якими робить таку діяльність безглуздою [1, с. 400–401].

Зміст доказування не обмежується одним тільки пізнанням. Ю.К. Орлов вказував, що у доказуванні можна виокремити кілька аспектів: 1) доказування-пізнання; 2) доказування-посвідчення; 3) доказування-обґрунтування, причому всі ці аспекти виявляються в різноманітних елементах по-різному. Доказування-пізнання – це діяльність, що полягає в одержанні необхідної інформації про встановлювані при розслідуванні кримінального провадження факти; посвідчувальна діяльність охоплює фіксацію отриманої інформації та обставини її отримання, а також достовірність такої інформації. Посвідчення зазвичай здійснюється шляхом складання протоколів слідчих дій, застосування інших носіїв інформації (звукозапис, кінозйомка та ін.), отримання висновків проведених у кримінальному провадженні експертиз. Доказування являє собою діяльність на переконання наступних можливих або обов'язкових адресатів доказування у достовірності переданих їм фактів [2, с. 13].

Процес доказування є дуже важливим для кримінального процесу. Його значення можна встановити за наступними критеріями:

- правильне його здійснення дає змогу забезпечити реалізацію прав і законних інтересів усіх учасників кримінального процесу;

- усі питання, що виникають під час кримінального провадження, можна вирішити лише на підставі достовірно встановлених під час доказування обставин;

– участь заінтересованих суб'єктів у доказуванні є гарантією реалізації засад кримінального процесу (зокрема, змагальності, забезпечення права на захист, презумпції невинуватості);

– докази є підставою для прийняття всіх процесуальних рішень у кримінальному провадженні [3, с. 88].

Виходячи з цього, процес доказування займає чи не вирішальну роль у кримінальному провадженні. Відповідні правові норми, що врегульовують дане питання закріплено в Главі 3 Кримінального процесуального кодексу України (ст. 84–102).

У ст. 91 КПК викладено перелік обставин, що відносяться до предмета доказування у кримінальному провадженні, як сукупності фактів і обставин об'єктивної дійсності і є необхідними і достатніми фактичними обставинами для вирішення кримінального провадження по суті. Поняття складу злочину ширше від поняття предмета доказування. Вони співвідносяться як частина і ціле. Обставини, викладені у ст. 91 КПК, мають узагальнюючий, орієнтуючий характер для всіх видів кримінального провадження, тому в теорії доказів отримали назву загального предмета доказування на всіх стадіях кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Канюка В. Є. Сутність та зміст доказування у кримінальному судочинстві. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/01_2012/12kvyeuks.pdf.
2. Орлов Ю. К. Основы теории доказательств в уголовном процессе : научно-практическое пособие. М. : Проспект, 2000. 144 с.
3. Удалова Л. Д., Рожнова В. В., Савицький Д. О., Хабло О. Ю. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях. 3 вид., перероб. і доп. Київ : Видавець, 2012. 275 с.